

הרב שלמה בורובסקי

קביעת מזוזה בחדרי קירור ומכולות

שאלה

- א. התנאים לחיוב מזוזה.
- ב. דין מחסן
- ג. ענינה של המזוזה.

שאלה

חדרי קירור ומכולות הקיימים בבסיסי צה"ל האם מחויבים במזוזה?

א. התנאים לחיוב מזוזה

בתורה נאמר פעמיים (דברים ו ט, יא כ) הציווי:
 "וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך".
 מכאן למדנו שיש לשים מזוזה על שערי הערים והחצרות ועל פתחי הבתים.
 אך ישנם תנאים החייבים להתקיים, כדי להתחייב במזוזה.
 הרמב"ם (הלכות מזוזה פרק ו הלכה א) אומר:
 "עשרה תנאים יש בבית ואחר כך יתחייב הדר בו לעשות לו מזוזה,
 ואם חסר תנאי אחד מהן פטור מן המזוזה, ואלו הן: שיהיה בן ארבע
 אמות על ארבע אמות או יתר, ושתי היינות לו שתי מזוזות, ויהיה לו
 משקוף, ותהיה לו תקרה, ויהיו לו דלתות, ויהיה השער גבוה עשרה
 טפחים או יותר, ויהיה הבית חול, ויהיה עשוי לדירת אדם, ועשוי
 לדירת כבוד, ועשוי לדירת קבע".

ובהלכה ח הוא כותב:

"בית התבן, בית הבקר, בית העצים, בית האוצרות - פטורין מן
 המזוזה: שנאמר "ביתך" - ביתך המיוחד לך, פרט לאלו וכיוצא
 בהן. לפיכך רפת בקר שהנשים יושבות בה ומתקשטות בה - חייבת
 במזוזה, שהרי יש בה ייחוד לדירת אדם".

ב. דין מחסן

לגבי מחסן כתוב בשו"ע (יו"ד רפו סעיף ב):

"אוצרות שמן חייבים במזוזה".

דהיינו, מחסן שמניח בו כלים או דברים ישנים - חייב במזוזה.
 לגבי חדרים שאין בהם ד על ד אמות, וכך שימושן, אומר ה'קונטרס היחיאלי' (סו: אות
 לז-לח, וסח: בענין 'מרפסות') שמכיון שזה השימוש שלו - חייב במזוזה. כלומר, מה
 שכתוב ברמב"ם שצריך ד על ד אמות, זה לגבי חדר רגיל, אבל חדר קטן שזה השימוש שבו
 - חייב במזוזה.

במחסנים שאין נכנסים בהם באופן קבוע, לדעת רוב הפוסקים אין חייבים במזוזה.

חדרי קירור שיש בהם ד על ד אמות חייבים במזוזה, מכיון שהם נחשבים כ"אוצרות יין ושמן" המוזכרים בברייתא (יומא יא:). וכן נפסק בשולחן ערוך (שם סעיף א):
 "אלו המקומות שחייבים במזוזה: אחד שערי בתים ושערי חצרות, מדינות ועירות, רפת בקר ולולין ואוצרות יין ושמן ובית האשה ובית השותפים, כולם חייבים".

הנחת היסוד שמאחורי הדברים היא שגם מקומות שמשמשים את האדם באופן של מחסן אם הוא נכנס ויוצא לשם לפרקים מוגדרים כחלק מדירתו, ומקויים בהם "על מזוזות ביתך".

הרב יעקב בלוי ('חובת הדר' פרק ב הערה יב) מצטט את הש"ך (יו"ד סימן רפו ס"ק ב) שמביא בשם ה'פרישה' שאם נכנסים ויוצאים קבוע חייב במזוזה וגם ביתשובות ושאלות מהרי"ל (סימן צד) שמשמע שאם נכנס לעיתים רחוקות פטור. ועוד כותב ב'חובת הדר':
 "מכל מקום נראה פשוט שחדרי קירור שנכנסים בו בפרט חדרי קירור משכריים שעיקר החיוב לא ברור, כי זה כמו בתי מלאכה ומשרדים שאף במקום עיקר אין החיוב ברור שמכיוון שאי אפשר להישאר שם לזמן ממושך, הרי שאין צורך במזוזה".

אמנם ב'פתחי שערים' (עמוד מא בשם שו"ת 'באר משה' חלק ב) כותב "חדר קירור שנכנסים בו שפטור ממזוזה". ומביא את 'מגדלות מרקחים' (מהגאון מצעהלעם אות עו) שכתב לחייב במזוזה, שאפשר לדור שם אם היה מפסיק זרם החשמל ומסיים וכן יש נוהגים.

ומוסיף ב'פתחי שערים' (שם סעיף יא אות קמח) שחדר שעשוי רק להסקה אין צריך מזוזה, אך אם משתמשים בו כדי לאחסן בו את אוצרות הבית חייב במזוזה.
 אמנם אפשר לומר שגם ה'שכל טוב' לא מתייחס אלא לחדרי קירור שאין אפשרות לעצור את פעולת הקירור, והוא פועל קבוע כמו מקרר תעשייתי. אבל במקררי זמנינו שישנה אפשרות לעצור את הקירור וכאשר פותחים את הדלת של המקרר, המנוע מפסיק מלקרר, ואפשר לשהות בו הרבה זמן. אזי יש להחמיר כדעת הפוסקים הסוברים שיש צורך לקבוע מזוזה בלא ברכה, משום שחדר זה משמש כמחסן.
 כמו כן ודאי אשר מכולות אחסנה שמשמשים כמחסן, מחייבים במזוזה ובברכה.

ג. עניינה של המזוזה.

עניינה של מזוזה בבית, היא להראות את התמסרותו המוחלטת של יהודי לקב"ה בכל ענייניו, להראות בגלוי שכל הבית כולו וכל תכולתו שייכים לקב"ה, ובשונה מכל מצוות התורה שהם מתקיימות רק באבר אחד. ענין נוסף ישנו במצוות מזוזה, והוא סגולה מיוחדת לשמירה, כמ"ש (תהילים קכא ח): "ה' ישמור צאתך ובואך וגו'". וידוע הר"ת בשם ש-ד-י שכותבים מחוץ למזוזה, "שומר דלתות ישראל" (בחיי פרשת ואתחנן).

